

ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ КОНТРАБАНДИ ТА СПОСОБИ БОРОТЬБИ З НЕЮ

На сьогодні контрабанда в Україні набула значного поширення і завдає суттєвої шкоди економіці країни. По-перше, незаконне перевезення товарів через митний кордон призводить до недоотримання у повному обсязі надходжень до Державного бюджету. Наразі втрати від контрабанди перевищують бюджети МВС та Міноборони і складають близько 4 мільярдів доларів на рік. По-друге, митні органи не здатні виконати захисну функцію, від чого потерпає вітчизняний виробник, виникає недобросовісна конкуренція і відбувається деформація ринкової кон'юнктури [1].

Основними причинами виникнення контрабанди є високі ставки митних податків, низький рівень заробітної плати та безробіття мешканців прикордонних регіонів, наявність значної різниці між цінами на окремі групи товарів на світовому та внутрішньому ринках.

Зростання контрабандних потоків зумовлено низкою причин. Перш за все, високим рівнем корумпованості суспільства та зловживання службовим становищем у митних органах. Це ускладнює розробку ефективних методів боротьби з контрабандою і сприяє створенню кримінальних угруповань. Крім того, існують недоліки в організації і проведенні митного контролю, помилки в митній політиці; недостатній рівень спеціальної підготовки осіб, які ведуть боротьбу з контрабандою; низький рівень технічного та інформаційного забезпечення митних органів; неналежне міждержавне співробітництво щодо обміну інформацією про боротьбу з переміщенням товарів поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю [2,3].

За даними ДФС у 2017 році порушено 32282 справи про порушення митних правил. Це на 14474 справ більше, ніж у 2015 році. Але не можна сказати, що це свідчить про посилення боротьби з контрабандою, оскільки з фінансової сторони у 2015 р. справ було порушено на суму 1,79 млрд. грн., тоді як у 2017 р. – на 1,59 млрд. грн.

Кількість справ, у межах яких було вилучено предмети контрабанди в 2015 р. складала 8529 (628,98 млн. грн.), у 2016 р. – 7965 (627 млн. грн.), у 2017 р. – 7000 (746 млн. грн.). Основними групами товарів, що були вилучені як предмет правопорушення, є такі: промислові товари, сировина та матеріали; продовольчі та сільськогосподарські товари; національна та іноземна валюта; транспортні засоби. Їх структура у загальній кількості вилучених предметів контрабанди зображена на рис. 1 [1]

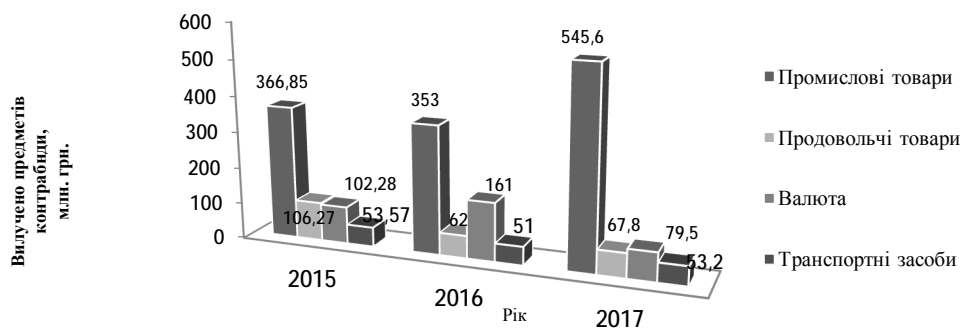

Рис. 1. Структура вилучених предметів контрабанди у 2015-2017 роках

Крім цього, протягом 2017 року викрито 1,2 тис. фактів незаконного переміщення наркотичних засобів, психотропних речовин. Найбільша кількість випадків затримань припадає на поштовий зв'язок (48%), автомобільний вид транспорту (33%), залізничний (9%), пішки (4%), морський (3%), авіаційний (3%). Виявлено 467 фактів переміщення через митний кордон України зброї та боєприпасів з порушенням митного законодавства [1].

У червні 2018 р. розпочалася операція "Україна без контрабанди", відповідно до якої застосовуватиметься рентген-сканувальна система, а людський фактор буде мінімізовано. Це перший крок до посилення боротьби з контрабандою. Держава має зацікавити суб'єктів господарювання у легальному проходженні товарів шляхом оптимізації ставки ввізного мита, акцизного збору та ПДВ із врахуванням забезпечення необхідного рівня захисту національного ринку та спрощення процедури митного оформлення товарів. Важливим є контроль за діями митних та прикордонних органів, забезпечення притягнення до відповідальності за корупційні діяння, набір нових співробітників з належним рівнем професійності [1].

1. Офіційний портал Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua>;

2. Волошин В. І. Боротьба з контрабандою на прикордонних територіях як інструмент зміцнення економічної безпеки держави / В. І. Волошин // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. - 2014. - Вип.4. - С. 56 - 63. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu_2014_4_8;

3. Передало Х. С. Боротьба з контрабандою як один із методів забезпечення економічної безпеки держави / Х. С. Передало, Н. В. Стасів // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Менеджмент та підприємництво в Україні. - 2016. - № 851. - С. 206-211. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2016_851_30